

Федорович О. Є., д.т.н., професор
oe.fedorovich@gmail.com

Губка С. О., к.т.н., доцент
gubka1502@gmail.com

Поліщук Є. В., к.т.н., аспірант
kafius@ukr.net

МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ВПЛИВУ ЗАГРОЗ НА КРИТИЧНУ ТЕХНОГЕННУ СИСТЕМУ

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Критичні техногенні системи (атомна електростанція, енергетичні об'єкти, тощо) знаходяться в умовах факторів впливу терористичних та військових загроз. Це призводить до прискорення їх деградації, що сприяє виникненню надзвичайних ситуацій та забрудненню навколишнього середовища. Тому, актуальна тема запропонованої доповіді, в якій розглядаються результати дослідження щодо планування превентивних логістичних дій для зниження факторів впливу на критичні техногенні системи. Метою доповіді є створення комплексу моделей та інформаційної технології для планування проектів із забезпечення стійкості критичних об'єктів та процесів на вплив терористичних та військових загроз. В якості основного показника, для оцінки ефективності проведених превентивних дій, використовується ризик загроз терористичного та військового характеру. Створена оптимізаційна модель, в якій проведена мінімізація ризиків (R), впливу загроз в умовах обмежень часу та вартості проведених дій. Розроблена оптимізаційна модель за допомогою цілочисельного (булевого) програмування із змінними x_{ij} , де i – відноситься до основних компонент критичної системи, а j – до можливих заходів щодо мінімізації загроз при функціонуванні критичної системи. Створено логістичний ланцюг у вигляді послідовності дій щодо запобігання впливу можливих загроз на функціонування критичної техногенної системи: множина загроз – виявлення вразливих компонент критичної системи – формування множини превентивних дій – оптимізація проведення заходів до мінімізації, або нейтралізації загроз. За допомогою інтерактивної імітаційної моделі (платформа Any Logic) проводиться дослідження логістичного ланцюга превентивних дій за різними сценаріями управління.

Наукова новизна дослідження пов'язана з розробкою комплексу моделей для планування превентивних дій щодо впливу загроз військового та терористичного характеру на критичну техногенну систему.

Використані математичні методи та моделі: системний аналіз, лексикографічне впорядкування, теорія експерименту, цілочисельна (булева) оптимізація, агентне імітаційне моделювання.

Список використаних джерел

1. Fedorovich, O. Modeling the impact of threats and vulnerabilities in transport logistics of a developing enterprise / O. Fedorovich, Yu. Pronchakov, Yu. Leshchenko, A. Yelizieva // *Радіоелектронні і комп'ютерні системи*. – 2021. – № 3. – С. 29-36. <https://doi.org/10.32620/reks.2021.3.03>.